

Nämnden Svenska rum 28.10.2021 § 88

§ 88

Utlåtande om motion att servera veganalternativ vid alla måltider som staden ordnar

Beredning och upplysningar:
Ahola Minna L
Sivonen Tuija T
fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen om Henna Partanens och 15 andra ledamöters motion om att servera veganalternativ vid alla måltider som staden ordnar.

Behandling

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Ledamot Henna Partanen och 15 andra ledamöter lämnade 7.6.2021 in en motion där de föreslår att staden ska börja servera veganmat vid alla måltider som staden ordnar för de personer som vill ha veganmat och som har rätt till en måltid, så att det räcker med anmälan om specialdiet för att man ska få veganmat.

I motionen konstateras att ett av målen i Esbo stads åtgärdsplan för hållbar energi och ett hållbart klimat (SECAP) är att minska på klimatinverkan som uppstår av mat, till exempel genom att utöka de vegetabiliska komponenternas andel inom måltidstjänsterna. Ett av sätten att uppnå detta är att möjliggöra tillgången till veganmat för dem som följer en klimatvänlig vegandiet vid alla måltider som ordnas av staden.

Dessutom berättas det i motionen att man sedan år 2019 i Esboskolorna serverat veganmat åt elever och lärare som vill ha det, men till exempel i daghemmen serveras inte veganmat för barn i familjer som följer en vegandiet eller för daghemspersonalen.

Den aktuella situationen för servering av veganmat inom stadens måltidstjänster

I skolorna serveras veganmat på basis av anmälan om specialdiet till dem som anmält sig som veganer, i enlighet med ett beslut av fullmäktige. För den som följer en vegandiet rekommenderas ett besök hos en näringsterapeut så att man kan säkerställa att dieten är fullvärdig. Den vegetariska huvudrätten som serveras i skolor och daghem är redan i nuläget vegansk flera gånger per vecka (2–5 gånger).

Inom småbarnspedagogiken har efterfrågan på veganmat hittills varit liten och det har varit möjligt att få veganmat genom att visa upp ett utlåtande av en läkare eller näringsterapeut. Dagens praxis innebär inte några extra kostnader eftersom man i avtalen om måltidstjänster mellan Esbo stad och tjänsteproducenterna kommit överens om att prissättningen på specialdieter som grundar sig på hälsoskäl inte skiljer sig från prissättningen på övriga måltider.

Enligt måltidsrekommendationen Mat ger hälsa och glädje – Rekommendation om måltiderna inom småbarnspedagogiken (2019) av Statens näringsdelegation passar vegankost också för små barn, men det förutsätter att den kompletteras med kosttillskott och berikade livsmedel samt att den innehåller mångsidiga vegetabiliska proteinkällor. Det finns så pass få studier om barn som äter vegankost att man ännu inte kan dra några forskningsbaserade slutsatser om hur kosten påverkar barnens hälsa och tillväxt. Småbarnspedagogiken och familjen delar på ansvaret för kosten för barn som deltar i småbarnspedagogik. Det rekommenderas att barn som följer en vegandiet besöker näringsterapeutens mottagning så att man kan säkerställa att barnets kost är fullvärdig. Remiss till näringsterapeuten fås i Esbo från barnrådgivningens hälsovårdare eller läkare.

På personalrestauranger och vid seniormåltider, där kunderna själva betalar för sina måltider, är det högre måltidspriset tillräckligt för att täcka kostnaderna för tillredning av veganmat. I de ovannämnda fallen har det varit möjligt att få veganmat på basis av egen anmälan. På samma sätt har det redan funnits vissa veganalternativ inom mötes- och gästserveringen. Tills vidare har det inte funnits ett behov att servera veganmåltider för äldre personer inom långtidsvården.

Kostnadseffekter av de veganmåltider inom småbarnspedagogiken som tillrättas på basis av anmälan om specialdiet

Inom småbarnspedagogiken äter för närvarande cirka 20 barn och cirka 10 vuxna vegankost. Om vegankost skulle serveras på basis av anmälan om specialdiet skulle det höja måltidstjänstproducenternas måltidspriser för vegankostens del. Ett barn som får småbarnspedagogik på heltid serveras under dagen frukost, lunch och mellanmål. Extra kostnader orsakas av den växtbaserade måltidsdryck som används inom vegandieten, som är dyrare än mjölk eller surmjölk. Dessutom tillkommer extra kostnader av de inhemska vegetabiliska proteinkällor som serveras vid måltiderna och som används vid tillredningen, vilka man enligt SECAP-programmet borde gynna. Vid tillredningen och distribueringen av små mängder är kostnaderna för arbetskraft samt matsvinnet andel större per måltid jämfört med större mängder.

Övervakningsmåltider faktureras av sektorn och i sådana fall står sektorn för kostnaderna för vegankosten. Inom småbarnspedagogiken i Helsingfors finns omkring 100 barn som äter vegankost. Det har varit möjligt för både barn och vuxna att få veganmat med anmälan om specialdiet om de också hemma äter vegankost. Det uppskattas att antalet barn i Esbo som äter vegankost kunde vara omkring hälften av antalet i Helsingfors, vilket skulle innebära extra kostnader på drygt 10 000 euro per år för barnens del. Om antalet vuxna som har rätt till veganmat vid övervakningsmåltider fördubblas från dagsläget skulle de extra kostnaderna uppgå till cirka 2 000 euro per år. I tabellen nedan visas de extra kostnadernas andel i snitt för barn som får småbarnspedagogik på heltid och de vuxna som har rätt till övervakningsmåltider för olika antal personer och under 220 verksamhetsdagar (ett år).

Antal barn	Extra kostnader euro per år	Antal vuxna	Extra kostnader euro per år
20	4136	20	1980
50	10340	50	4950
60	12408	60	5940
70	14476	70	6930
80	16544	80	7920

Sammanfattning

Om man i Esbo skulle servera veganmat inom småbarnspedagogiken på det sätt som framförs i motionen, det vill säga på basis av anmälan om specialdiet, behövs det tilläggsanslag för detta. För närvarande har man inte i budgeten reserverat anslag för extra kostnader. Vid tillredningen och distributionen av små mängder mat uppstår dessutom matsvinn, vilket enligt SECAP-programmet ska minskas målinriktat.

Dessutom borde man vid beslutsfattandet ta hänsyn till att man vid serveringen av vegankost skulle använda samma modell som i Helsingfors, det vill säga att man skulle få vegankost med anmälan om specialdiet, om man också hemma äter vegankost.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite vegaaniruokavaihtoehdon tarjoaminen Henna Partanen ja 15 kaupunginvaltuutettua

För kännedom